

Leopold Anna

Környezeti nevelés – hatékonyan

Sine natura non est vita

Szinte közhelynek számít már, hogy a felnövekvő ifjú nemzedék környezet-tudatosságának kialakítása létszükséglete az emberiségnek. Köztudott tény, hogy a környezetszennyeződés és egyéb környezeti gondok megoldása nem adminisztratív intézkedéseken múlik elsősorban, hanem életforma-változtatást, tudatos odafigyelést igényel minden ember részéről.

Sajnos iskolai programjaink még mindig kevés lehetőséget biztosítanak a környezeti nevelésnek. A biológia oktatásában természetesen igyekszünk minden lehetőséget kihasználni. Mégis az a tapasztalat, hogy ha ez a nevelés nem folytonos és nem kiemelt formában történik, hatékonysága megkérdőjelezhető. Mivel az iskolai keretek semmilyen lehetőséget nem biztosítanak az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására, meg kell találnunk azt a módot, ahogyan ez ellensúlyozható.

Senki sem állíthatja, hogy az élővilágot, növényeket, állatokat, a természetet általában, annak szükségleteit és az őt veszélyeztető tényezőket meg lehet ismerni kizárólagosan csak könyvből, az osztály négy fala között, esetleg begyűjtött biológiai anyag, laborgyakorlat keretein belül.

A környezeti nevelésnek fontos része kell legyen a *terepgyakorlat*. Bár évek hosszú sora óta próbáljuk bevezetni a középiskolai oktatásba a terepgyakorlatot, javaslataink süket fülekre találnak. Milyen csodálatos lehetőség lenne pl. két-három hét terepgyakorlat, amelyen minden diák (nemcsak akinek pénze van) tanári irányítással terepen találkozhatna mindazzal, amit a biológia, földrajz, történelem irodalom vagy akár gazdaságtan terén elméletben megtanult. Talán erre is sor kerül egyszer! Addig is úgy-ahogy megpróbáljuk pótolni ezt.

A gyergyószentmiklósi Naturland Alapítványt szintén ezzel a céllal hoztuk létre: biztosítani a kis- és nagydiákok, de már az óvodások esetében is a környezeti nevelést kiegészítő kirándulásokat, terepgyakorlatokat, „erdei iskola” típusú szaktáborokat. Mivel ebbe a tevékenységi formába nem vonhatunk be mindenkit (kereteink ezt nem teszik lehetővé), inkább azokra a tanulókra figyelünk, akiket amúgy is érdekel a természet, a környezet. Óvodásoknak, kisiskolásoknak olyan tevékenységeket szervezünk, amelyek játékosan, szórakozással egybekötve vezetik be őket a természet titkaiba. A nekik szervezett kirándulásokon, sétákon jelmondatunkból az „Ismerd, szeresd és védj”-ből főleg az első kettőre fektetünk hangsúlyt, hogy majd legyen mire alapozni a harmadikat, a „védj” követelményt.

A középiskolás diákok esetében, életkoruknak megfelelően már komolyabb tudományos igényt fogalmazunk meg. Tanév elején kutatási programot hirdetünk meg, különböző témákat biológia és környezetvédelem terén, amelyekbe be lehet kapcsolódni:

- környezetvédelem – levegő, víz, talaj szennyezettségének tanulmányozása;
- Gyilkos-tó és környékének természeti értékei, környezeti gondjai;
- nyomkeresés a téli erdőben;
- genetikai kísérletek;
- egészségvédelem;
- a Gyergyói-medence növény- és állatvilágának vizsgálata;
- gólyamegfigyelés.

Azoknak, akik válaszolnak a felhívásra, biztosítjuk a megfelelő könyvészethez való hozzájutást és megszervezzük a terepmunkát. Irányítjuk, segítjük munkájukat.

Jó segítség a magyarországi Kutat a diák Alapítvány tevékenysége is. Számos tanítványunk kapcsolódott már be az alapítvány segítségével magyarországi kutatóközpontok tevékenységébe. Évente a kutató diákok számára tudományos ülésszakot szervezünk, ahol beszámolhatnak tevékenységükről. Munkájukat díjazzuk. Hihetetlen élményt jelent hallgatni ezeket a fiatal gyerekeket, akik teljes beleéléssel dolgoznak, derítenek ki okokat, mérlegelnek lehetőségeket, mélységesen ragaszkodnak a felismert igazságokhoz, küzdeni, jobbítani akarnak. Őket hallgatva talán elhíhetjük, hogy mégsem pusztítja el önmagát az emberiség. S hogy még inkább megerősítsük munkájukba vetett hitüket, dolgozataik gyűjteményét kiadtuk, hadd olvassa, akit érdekel. Ugyanakkor azoknak, akik komolyan dolgoznak, minden évben (immár tizedik alkalommal) szaktábort szervezünk. A tábor hete alatt a várostól távol (a Gyergyói-medence különböző pontjain vagy a Gyilkos-tónál) mindenki dolgozhat egyénien is, részt vehet közös programokban, kutatási módszereket tanulhat, ismerkedhet a természettel, kedvére bejárhatja a legizgalmasabb turistautakat és nem utolsósorban szórakozhat, tanulhat egymásra figyelmet, összetartást, segíteni tudást társaival együtt.

Hogy mindez hatékony-e? Hisszük, hogy igen! Tízéves tevékenységünk során (számos generáció nőtt fel ezalatt) már egyetemet végzett, felnőtt, volt diákjaink látogattak és látogatnak vissza a tudományos ülésszakra, a táborokba, és igyekeznek segítséget nyújtani abban, hogy ifjabb társaik is természetszerető, környezetvédő felnőttekké váljanak.